מחוון למורה

מחוון: שירת הים ומי מרה: "זה אלי ואנוהו"

1. חלק א (א-יב): מה שקרה בים, למשל "מַרְכְּבֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ, יָרָה בַיָּם". חלק ב (יג-יח): המסע והכניסה לארץ ולמקדש, למשל "תְּבִאֵמוֹ, וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתְךָ". (גם חלוקה מנומקת אחרת מתקבלת.)
2. לדוגמה: "יָרְדוּ בִמְצוֹלֹת, כְּמוֹ- אָבֶן"; "נִצְּבוּ כְמוֹ־נֵד נֹזְלִים"; "צָלְלוּ, כַּעוֹפֶרֶת, בְּמַיִם, אַדִּירִים"; "תֹּאכְלֵמוֹ, כַּקַּשׁ". הדימויים מדגישים את המהירות ואת חוסר האונים של מצרים מול כוח ה׳.
3. פשט: "כְּשֶׁרָאָה הַנֵּס עָלָה בְלִבּוֹ שֶׁיָּשִׁיר שִׁירָה": "ישיר" מתאר מחשבה שקדמה למעשה. מדרש: הלשון עתידית רומזת לתחיית המתים.
4. מרים לוקחת "אֶת־הַתֹּף – בְּיָדָהּ" וכל הנשים יוצאות "בְּתֻפִּים וּבְמָחֹלֹת"; היא עונה "שִׁירוּ לַה׳ כִּי־גָאֹה גָּאָה". שירתה קצרה, עם תוף ומחול, והיא פונה לאחרות ("שירו") ולא אומרת "אשירה".
5. העם: "וַיִּלֹּנוּ הָעָם עַל־מֹשֶׁה". משה: "וַיִּצְעַק אֶל־ה". לפי רש"י הם נוסו ונמצאו קשי עורף, כי לא ביקשו "בְּלָשׁוֹן יָפָה" אלא התלוננו.
6. רש"י משווה את ה׳ לרופא: "כָּרוֹפֵא הַזֶּה הָאוֹמֵר לָאָדָם, אַל תֹּאכַל דָּבָר זֶה פֶּן יְבִיאֲךָ לִידֵי חֹלִי זֶה". המצוות מגינות על האדם. תשובה אישית מנומקת.
7. א. שיא: "זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ" או "ה׳ יִמְלֹךְ, לְעֹלָם וָעֶד". משבר: "מַה־נִּשְׁתֶּה" או "וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתֹּת מַיִם מִמָּרָה". ב. לפי רש"י העם לא ביקש מים בלשון יפה ("בַּקֵּשׁ עָלֵינוּ רַחֲמִים") אלא התלונן, וכך גילה "קְשֵׁי עָרְפּוֹ". ג. תשובה טובה: למשל, אמונה שנבנתה מנס צריכה להתמודד גם עם קושי יומיומי; או שהתורה מלמדת שהתרוממות רוח אינה מחליפה חינוך והרגל (רמב"ן: "לְהַרְגִּילָם בַּמִּצְוֹת"). ניקוד מוצע: א 6 (3+3); ב 6; ג 8 (טענה 4, נימוק מן הכתוב 4).

פרשנות מסומנת כפרשנות (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו, אור החיים ומקורות חז"ל, מתוך ספריא). נוסח הפסוקים ממכון ממרא; שם ה׳ מובא בכתיב ה׳. ממלכתי: סיפורי יציאת מצרים והמסע במדבר (שמות יד-יח) נלמדים בחטיבה העליונה בלימודי התנ"ך (קריאה צמודה, ניתוח ספרותי ודיון ערכי); יש לבדוק מול תכנית הבגרות העדכנית ובחירת בית הספר. חמ"ד: לימוד חומש עם פרשנים (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו ומדרש); הפרשנות מסומנת כפרשנות. יש לבדוק מול התכנון השנתי של בית הספר.